

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ADINDAN

Q Ə T N A M Ə

İş № 2(103)-6997/2015

19 oktyabr 2015-ci il

Bakı şəhəri

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin mülki kollegiyası

Hakimlərdən Azad Nizam oğlu İmanovun sədrliyi, Fuad Şəmsəddin oğlu Talışinski və İlham Qoşunəli oğlu Əsədovdan ibarət tərkibdə,

Məhkəmə iclas katibi Sabit Xanlar oğlu Bəhrəmzadənin,

İddiaçı XXX ləğvedicisi KKKnüməyəndəsi Bədəlov Məhəmməd Vidadi oğlunun iştirakı ilə,

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin binasında Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 2(011)-4555/2015 sayılı iş üzrə 27 iyul 2015-ci il tarixli qətnaməsindən XXX ləğvedicisi KKKtərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətinə əsasən mülki işə açıq məhkəmə iclasında baxaraq

m ü ə y ə n e t d i:

İddiaçı XXXləğv edicisi KKKiddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək cavabdeh Rzayev İlqar Allahyar oğlundan «RoyalBank» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xeyrinə 2703.91 manat əsas, 2129.42 manat faiz, 1624.36 manat cərimə borcu olmaqla, cəmi 6457.69 manat məbləğində borcun, habelə ödənilmiş 30 manat dövlət rüsumunun tutulması barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İddiaçı XXX ləğvedicisi KKKiddia tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, «RoyalBank» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ilə Rzayev İlqar Allahyar oğlu arasında bağlanmış 11.04.2012-ci il tarixli MXD-2012M-250 sayılı kredit müqaviləsinə əsasən Rzayev İlqar Allahyar oğluna 24 ay müddətinə, illik 30 % olmaqla 3000 (üç min) manat məbləğində kredit verilmişdir. Rzayev İlqar Allahyar oğlu sözügedən kreditin əsas məbləğindən 296.9 manat, faiz məbləğindən 213.16 manat, cəmi 509.25 manat məbləğində qismən ödəniş edərək, kredit müqaviləsi üzrə üzərinə düşən öhdəliklərini yerinə yetirməmişdir. Dəfələrlə kreditin və kredit üzrə yığılmış faizlərin təcili ödənilməsi barədə Rzayev İlqar Allahyar oğluna müraciətlər edilmiş, lakin borclu Rzayev İlqar Allahyar oğlu verdiyi vədlərə əməl etməyərək tərəflər arasında bağlanmış kredit

müqaviləsinin şərtlərini kobud surətdə pozmuşdur. Bunun nəticəsi olaraq, cavabdeh Rzayev İlqar Allahyar oğlunun kredit müqaviləsi üzrə 20.02.2015-ci il tarixə banka 2703.91 (iki min yeddi yüz üç manat doxsan bir qəpik) manat əsas, 2129.42 (iki min yüz iyirmi doqquz manat qırx iki qəpik) manat faiz, 1624.36 (min altı yüz iyirmi dörd manat otuz altı qəpik) manat cərimə borcu olmaqla, cəmi 6457.69 (altı min dörd yüz əlli yeddi manat altmış doqquz) manat məbləğində borcu vardır. Qeyd olunanlara əsasən iddianın təmin edilməsini məhkəmədən xahiş etmişdir.

Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 2(011)-4555/2015 sayılı iş üzrə 27 iyul 2015-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddia qismən təmin edilərək cavabdeh Rzayev İlqar Allahyar oğlundan 2703.91 manat əsas, 1426.73 manat faiz borcu, 100 manat cərimə borcu və 30 manat dövlət rüsumunun "Royalbank" ASC-nin xeyrinə tutulması, iddia tələbinin qalan hissədə təmin edilməməsi qət edilmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən mübahisə yuxarıda qeyd olunan qaydada həll edilmişdir.

Həmin qətnamədən XXX ləğvedicisi KKK verdiyi apellyasiya şikayətində qətnamənin faiz borcu və dəbbə pulunun tutulması hissəsində ləğv edərək iddia tələbinin tam təmin edilməsi barəsində yeni qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Apellyasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, məhkəmə iddianın təmin edilməyən hissəsində qətnaməsini onunla əsaslandırmışdır ki, kreditör kredit müqaviləsindən irəli gələn öhdəliyi icrası üçün nəzərdə tutulmuş müddət bitənədək pul vəsaitindən istifadə haqqının (faizləri), həmin müddətdən sonrakı dövr üçün isə öhdəliyin icra edilməməsinə görə mülki qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş və hesablanmış faiz formasında zərərin (real zərər və əldən çıxmış faydanın) ödənilməsinə tələb edə bilər. Göründüyü kimi iddiaçı cavabdehlə bağladığı kredit müqaviləsinə görə ancaq həmin müqavilə müddətində yaranmış faiz borcunu tələb etmək hüququna malikdir. Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosesual Məcəlləsinin 385-cü maddəsində məhkəmə qətnaməsinin apellyasiya qaydasında ləğv olunmasının əsasları göstərilmişdir. Həmin əsaslardan biri də maddi hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq edilməməsidir. Yuxarıda göstəriləndiyi kimi, tərəflər arasında kredit müqaviləsi mövcuddur və tərəflər arasındakı münasibət ilk növbətə həmin müqavilə ilə tənzimlənir. Müqavilənin 12-ci bəndində göstərilir ki, bu müqavilə tərəflərin imzaları və "Borc verən" in möhürü ilə təsdiq edildiyi andan hüquqi qüvvəyə minir və tərəflərdən hər birinin öz üzərinə düşən öhdəlikləri tam olaraq icra etdiyi anadək qüvvədədir. Həmin müqavilənin faizləri qaytarılmasını tənzimləyən 5-cü bəndində qeyd olunmuşdur ki, "Borc alan" "Borc verən"ə kredit məbləği üzrə illik 30 (otuz) % ödəyir. "Faizlər "Borc alan" in ssuda hesabı üzrə kreditin yarandığı tarixdən onun tam ödənilməsi tarixə qədər hesablanır". Həmin müqavilə qətnamə çıxan gündən qüvvədə olmuşdur. Nə qədər ki, kredit müqaviləsi qüvvədə olmuşdur onun müddəaları da qüvvədə olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 449.4-cü maddəsinə əsasən "Özgə vəsaitindən istifadə üçün faizlər, əgər müqavilədə faizlərin hesablanması üçün daha qısa müddət müəyyənləşdirilməyibsə, həmin vəsait məbləğinin kreditora ödənilməsi günə qədər tutulur. İddiaçı da bu mövqedən çıxış edərək iddia tələbini irəli sürmüşdür. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 399.1-ci maddəsinə əsasən müqavilə bağlandığı andan qüvvəyə minir və tərəflər üçün məcburi olur. Məhkəmə tərəfindən tərəflər arasında mövcud olan kredit müqaviləsinin "öhdəlik tam icra olunana qədər faiz borcunun müqavilədə nəzərdə tutulan faizlə hesablanmasını nəzərdə tutan bəndinin etibarsız hesab edilməsinə gəlincə isə bu məhkəmənin subyektiv mövqeyidir. Müqavilədəki bu müddəanın hüquqi müəyyənlik prinsipinə və mülki qanunvericiliyin

müddətləri tənzimləyən müddəalarına zidd olmasına gəlincə mülki məcəllədə olan bəzi normalar hüquqi qeyri-müəyyənliyin qarşısını alır. "Borclu pul məbləğinin ödənilməsini gecikdirdikdə, əgər kreditor digər əsaslardan çıxış edərək daha böyük məbləğ tələb edə bilmirsə, gecikdirilmiş vaxt üçün illik beş faiz ödəməyə borcludur. Faizdən faiz ödənilməsi yolverilməzdir. Göründüyü kimi, istər qanunun norması, istərsə də Konstitusiya Məhkəməsinin qərarı öhdəliklərin xitamını tərəflər arasındakı müqavilədə mövcud olan şərtlə əlaqələndirir. Belə olan surətdə öhdəlik tam icra olunana qədər kreditora hüquq verilir ki, faiz borcunu müqavilədə göstərilən şərtlərlə tələb etsin. Eyni zamanda cərimə (dəbbə) pulunun tutulması hissəsində də məhkəmə düzgün nəticəyə gəlməmişdir.

Məhkəmə iclasının vaxtı və yeri barədə lazımı qaydada xəbərdar edilmiş cavabdeh məhkəmə kollegiyasının iclasına gəlməmiş və gəlməməyin səbəbləri barədə heç bir məlumat verməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin 376.2-ci maddəsinə əsasən işə baxılmanın vaxtı və yeri haqqında lazımı qaydada xəbərdar edilmiş bu maddədə qeyd olunan şəxslərin gəlməməsi işə baxılmasına mane olmur. Cavabdeh məhkəmə kollegiyasının iclasına heç bir üzürlü səbəb olmadan gəlmədiyinə görə məhkəmə kollegiyası işə onun iştirakı olmadan baxılmasını mümkün hesab etmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında XXX ləğvedicisi KKKnümayənədəsi apellyasiya şikayətinə uyğun izahat verərək təmin edilməsini xahiş etdi.

Məhkəmə kollegiyası izahatı dinləyib, iş materiallarını və apellyasiya şikayətinin dəlillərini araşdıraraq hesab edir ki, apellyasiya şikayəti təmin edilməməli, Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 2(011)-4555/2015 sayılı iş üzrə 27 iyul 2015-ci il tarixli qətnaməsi XXX ləğvedicisi "Azerbaijan International Consulting Company" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə münasibətdə dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

İş materiallarında olan XXXilə Rzayev İlqar Allahyar oğlu arasında bağlanmış 11.04.2012-ci il tarixli MXD-2012 M-250 sayılı kredit müqaviləsindən aydın olur ki, "Bank" "borc alan"a 24 ay müddətində, illik 30 % ödəməsi şərti ilə 3000 manat məbləğində kredit verir.

İşdə olan 11.04.2012-ci il tarixli ödəniş cədvəlindən görünür ki, Rzayev İlqar Allahyar oğlu 11.04.2014-cü il tarixə 3000 manat əsas, 1025.72 manat faiz, ümumilikdə 4025.72 manat məbləğində pulu XXXqaytarmalı idi.

İşdə olan 11.04.2012-ci il tarixli məxaric orderinin surətindən görünür ki, Rzayev İlqar Allahyar oğlu 3000 manat məbləğində pulu imza edərək almışdır.

İşdə olan XXXmaliyyə arayışından görünür ki, Rzayev İlqar Allahyar oğlunun 20.02.2015-ci il tarixinə banka kredit üzrə 2703.91 manat əsas, 2129.42 manat faiz, 1624.36 manat cərimə borcu olmaqla, 6457.69 manat məbləğində borcu vardır.

İşdə olan XXXtərəfindən Rzayev İlqar Allahyar oğluna ünvanlanmış xəbərdarlığın surətindən görünür ki, Bank Rzayev İlqar Allahyar oğlunu borcu barədə xəbərdar etmiş və borcun ödənilməsini tələb etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 385.1-ci maddəsinə qeyd edilir ki, öhdəliyə əsasən bir şəxs (borclu) başqa şəxsin (kreditorun) xeyrinə müəyyən hərəkətlər etməlidir, məsələn pul ödəməli, kreditorun işə borcludan vəzifəsinin icrasını tələb etmək hüququ vardır.

Həmin Məcəllənin 386.1-ci maddəsinə əsasən, öhdəliyin zərər vurulması, əsassız varlanma və ya bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş digər əsaslar nəticəsində əmələ gəlməsi

halları istisna olmaqla, öhdəliyin əmələ gəlməsi üçün onun iştirakçıları arasında müqavilə olmalıdır.

Həmin məcəllənin 433.1-ci maddəsinə əsasən borclu öz öhdəliyini kreditora və ya qanunla və ya məhkəmənin qərarı ilə icranı qəbul etməyə ixtiyarı çatan şəxsə ödəməlidir.

Həmin Məcəllənin 442-ci maddəsinə görə öhdəliyin icra edilməməsi dedikdə, onun pozulması və ya lazımınca icra edilməməsi (vaxtında icra edilməməsi, mallarda, işlərdə və xidmətlərdə qüsurlarla və ya öhdəliyin məzmunu ilə müəyyənləşdirilmiş digər şərtləri pozmaqla icra edilməsi) başa düşülür.

Həmin Məcəllənin 466.1-ci maddəsinə görə, əgər öhdəliyin icra edilməməsi və ya lazımınca icra edilməməsi üçün dəbbə pulu müəyyənləşdirilmişsə, zərərin dəbbə pulu çatmamış hissəsinin əvəzi ödənilir.

Həmin Məcəllənin 448.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq, əgər bu Məcəllə ilə və müqavilə ilə ayrı qayda müəyyənləşdirilməyibsə, borclu onun risk dairəsinə daxil olan öhdəliklərin icra edilmədiyi bütün hallar üçün cavabdehdir.

Həmin Məcəllənin 465.2-ci maddəsinə əsasən, əgər borclu öhdəliyin lazımınca icra edilməməsi, o cümlədən müəyyənləşdirilmiş müddətdə icra edilməməsi üçün cərimə ödəyəcəyini vəd etmişdirsə, kreditor cərimənin ödənilməsini və öhdəliyin icrasını tələb edə bilər.

Araşdırma zamanı müəyyən edilmişdir ki, iddiaçı cavabdehdən iddia tələbində qeyd olunan həcmdə kredit müqaviləsi üzrə faiz məbləğini kredit müqaviləsində nəzərdə tutulmuş faiz dərəcəsi ilə məhkəməyə iddia ilə müraciət edildiyi tarixədək tələb edir.

Məhkəmə iddiaçının kredit müqaviləsi üzrə faizlərin kredit müddətinin bitməsindən sonra da eyni faiz dərəcəsi ilə hesablanması ilə bağlı istinad etdiyi halları əsassız hesab etməkdə haqlı olmuşdur.

Məhkəmə kollegiyası cavabdehdən iddiaçının xeyrinə kredit müqaviləsinin bitməsindən sonra faiz borcunun tutulması ilə bağlı qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 399.3, 399.4, 445 və 449-cu maddələrinin bəzi müddələrinin şərh edilməsinə dair 24 dekabr 2014-cü il tarixli qərarında göstərilmişdir ki, kreditor kredit müqaviləsindən irəli gələn öhdəliyin icrası üçün nəzərdə tutulmuş müddət bitənədək pul vəsaitindən istifadə haqqının (faizlərin), həmin müddətdən sonrakı dövr üçün isə öhdəliyin icra edilməməsinə görə mülki qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş və hesablanmış faiz formasında zərərin (real zərər və əldən çıxmış faydanın) ödənilməsini tələb edə bilər. Kredit müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddət ərzində öhdəlik icra edilmədikdə və ya icra müddəti çatanadək kreditorun etdiyi xəbərdarlıqdan sonra da borclu pul məbləğinin ödənilməsini gecikdirdikdə, habelə kreditor digər əsaslardan çıxış edərək daha böyük məbləğ tələb edə bilmədikdə, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 445.7-ci maddəsinə görə kreditor gecikdirilmiş vaxt üçün illik beş faiz ödənilməsini tələb etmək hüququna malikdir. Bu zaman pul öhdəliyinin və ya onun müvafiq hissəsinin icra edildiyi gün üçün bank uçot dərəcəsi illik beş faizdən yüksək olduqda, kreditor tərəfindən Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 445.7-ci maddəsi ilə əlaqəli şəkildə kreditin ödənişi üzrə gecikdirilmiş vaxt üçün həmin Məcəllənin 449.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq müəyyənləşdirilən miqdarda faizlər hesablanır. Kreditor vəsaitdən yenidən istifadə edə bilməməsi ilə bağlı ona daha böyük ziyanın vurulduğunu sübut etdikdə, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 21.2-ci maddəsi və müvafiq hallarda həmin Məcəllənin 449.3-cü maddəsinə əsasən onun zərərin əvəzinin ödənilməsini tələb etməyə dair əlavə hüququ yaranır.

Konstitusiyə Məhkəməsi Plenumunun yuxarıda qeyd olunan qərarında nümayiş etdirilmiş hüquqi mövqə baxımından kollegiya hesab edir ki, tərəflər arasında bağlanmış kredit müqaviləsində və ona əlavə sazişdə kreditin vaxtında qaytarılmaması ilə bağlı kredit müddətindən sonra borclunun gecikdirmə faizlərinin ödənilməsi üzrə hər hansı şərt nəzərdə tutulmadığından, iddiaçının tələb etdiyi faiz məbləği yalnız kredit müqaviləsinin bitdiyi tarixədək, yəni 11.04.2014-cü ilədək hesablanmalıdır. Həmin tarixdən sonrakı dövrə isə iddiaçı yalnız vurulmuş zərər qismində pulun tutulmasının tələb edə bilər ki, bu da hazırkı iddianın predmetini təşkil etmir.

Məhkəmə borclunun 11.04.2012-ci il tarixdən 11.04.2014-cü il tarixədək bank hesabından çıxarışa əsasən məhkəmə borclunun banka 11.04.2014-cü il tarixinə 2703.91 manat əsas, 1426.73 manat faiz borcu olmasını nəzərə alaraq xüsusi bilik tələb etmədən müəyyən etmişdir ki, cavabdehin həmin kredit müqaviləsi üzrə 1.04.2014-cü il tarixinə 2703.91 manat əsas, 1426.73 manat məbləğində faiz borcu qalmışdır.

Birinci instansiya məhkəməsi haqlı olaraq hesab etmişdir ki, XXXilə Rzayev İlqar Allahyar oğlu arasında 11.04.2012-ci il tarixli MXD-2012 M-250 sayılı, 24 ay müddətinə, illik 30 % ödəmək şərti ilə 3000 (üç min) manat məbləğində kreditin verilməsinə dair müqavilə bağlanmış, həmin müqaviləyə əsasən XXXüzərinə 3000 (üç min) manat məbləğində pulu verməyi, Rzayev İlqar Allahyar oğlu isə üzərinə həmin müqavilə üzrə müəyyən edilmiş müddətdə əsas borcu və hesablanmış faizləri qaytarmağı götürmüşdür. İş üzrə iddiaçı XXXhəmin məbləğdə pulu Rzayev İlqar Allahyar oğluna verməklə üzərinə düşən öhdəliyi yerinə yetirmiş, lakin iş üzrə cavabdeh bu müqavilə üzrə öhdəliyi lazımınca icra etməməklə müqavilənin və mülki qanunvericiliyin şərtlərini pozmuşdur. Buna görə də o, onun risk dairəsinə daxil olan öhdəliyin icra edilmədiyini bütün hallar üçün cavabdeh olduğundan, öz öhdəliyinin hər bir təqsirli pozuntusuna görə məsuliyyət daşıyaraq, kredit müqaviləsi üzrə yaranmış borcunu, faiz ilə birgə iddiaçıya ödəməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 467-ci maddəsinə əsasən məhkəmə işin hallarını nəzərə alaraq tənəbəsüz surətdə yüksək dəbbə pulunu azalda bilər. Tənəbəs müəyyənləşdirilərkən kreditorun həm əmlak mənafeleli, həm də bütün əsaslı mənafeleli nəzərə alınır. Dəbbə pulu ödənildikdən sonra onun miqdarının azaldılması istisna edilir.

Qeyd olunanlarla yanaşı məhkəmə haqlı olaraq hesab etmişdir ki, əsas borc məbləğinə hesablanmış 1624,36 manat cərimə əsas borca mütənasib deyildir. İddia tələbi cərimə hissəsində azaldılmalı və cavabdehdən 200 manat məbləğində cərimə tutulmalıdır.

Belələliklə, məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, birinci instansiya məhkəməsi iddianı qismən təmin etməklə mübahisənin faktiki halları, tərəflərin münasibətləri və digər qeyd edilən halları nəzərə almaqla iş üzrə düzgün nəticəyə gəlmişdir ki, apellyasiya şikayətinin dəlili formal müləhizə olmaqla əsaslı sayıla və təmin edilə bilməz.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 384-cü maddəsinə əsasən apellyasiya instansiyası məhkəməsi qətnaməni dəyişmədən, apellyasiya şikayətini isə təmin etmədən saxlaya bilər. Qətnaməni tamamilə və ya qismən ləğv edə bilər və birinci instansiya məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və ya əlavə təqdim olunmuş sübutlar əsasında yeni qətnamə qəbul edə bilər.

Həmin Məcəllənin 385.2-ci maddəsinə əsasən birinci instansiya məhkəməsinin faktlar nöqtəyi-nəzərindən qanuni və əsaslı olan və mahiyyəti üzrə düzgün olan qətnaməsi yalnız formal müləhizələrə görə ləğv edilə bilməz.

Bu halda məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, apellyasiya şikayəti təmin edilməməli, Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 2(011)-4555/2015 sayılı iş üzrə 27 iyul 2015-ci il

tarixli qətnaməsi XXX ləğvedicisi “Azerbaijan International Consulting Company” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə münasibətdə dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 382, 384, 385.2, 392, 393, 405-ci maddələrini rəhbər tutaraq məhkəmə kollegiyası

qət etdi:

XXX ləğvedicisi KKKapellyasiya şikayəti təmin edilməsin.

Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 2(011)-4555/2015 sayılı iş üzrə 27 iyul 2015-ci il tarixli qətnaməsi XXX ləğvedicisi “Azerbaijan International Consulting Company” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə münasibətdə dəyişdirilmədən saxlanılsın.

Qətnamədən rəsmi qaydada verildiyi gündən 2 ay müddətində Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin mülki kollegiyasına Bakı Apellyasiya Məhkəməsi vasitəsilə kassasiya şikayəti verilə bilər.

Sədrlik edən /imza/ Azad İmanov

Hakimlər /imza/ **Fuad Talışinski**

/imza/ İlham Əsədov

Əsli ilə düzdür.

Hakim:

Azad İmanov